

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2016. szeptember 29.*

„Előzetes döntéshozatal — A megújuló energiaforrásokból előállított villamos energiának az érintett régióban található hálózatokban történő díjmentes elosztását előíró regionális szabályozások — A zöld villamos energia származása szerinti különbségtétel — EK 28. cikk és EK 30. cikk — Áruk szabad mozgása — 2001/77/EK irányelv — 3. és 4. cikk — A zöld villamosenergia-termelés támogatásának nemzeti mechanizmusai — 2003/54/EK irányelv — 3. és 20. cikk — 96/92/EK irányelv — 3. és 16. cikk — Belső villamosenergia-piac — Az elosztó hálózatokhoz megkülönböztetéstől mentes díjszabási feltételek melletti hozzáférés — Közzolgáltatási kötelezettségek — Az arányosság hiánya”

A C-492/14. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel (brüsszeli holland nyelvű elsőfokú bíróság, Belgium) a Bírósághoz 2014. november 5-én érkezett, 2014. szeptember 2-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **Essent Belgium NV**

és

a **Vlaamse Gewest,**

az **Inter-Energa,**

az **IVEG,**

az **Infrax West,**

a **Provinciale Brabantse Energiemaatschappij CVBA (PBE),**

a **Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG)**

között,

az **Intercommunale Maatschappij voor Energievoorziening Antwerpen (IMEA),**

az **Intercommunale Maatschappij voor Energievoorziening in West- en Oost-Vlaanderen (IMEWO),**

az **Intercommunale Vereniging voor Energielivering in Midden-Vlaanderen (Intergem),**

* Az eljárás nyelve: holland.

az **Intercommunale Vereniging voor de Energiedistributie in de Kempen en het Antwerpse (IVEKA)**,

az **Iverlek**,

a **Gaselwest CVBA**,

a **Sibelgas CVBA**

részvételével

folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: M. Ilešič tanácselnök, C. Toader, A. Rosas, A. Prechal (előadó) és E. Jarašiūnas bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,

hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2015. november 19-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- az Essent Belgium NV képviseletében D. Haverbeke és W. Vandorpe advocaten,
- a Vlaams Gewest és a VREG képviseletében S. Vernailen advocaat,
- a Görög Köztársaság képviseletében S. Lekkou és V. Pelekou, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében E. Manhaeve, G. Wilms és O. Beynet, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2016. április 14-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 12. cikk, az EK 28. cikk és az EK 30. cikk, valamint a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 96/92/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. június 26-i 2003/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2003. L 176., 37. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 2. kötet, 211. o.) 3. cikke (1) és (4) bekezdésének értelmezésére irányul.
- 2 E kérelmeket az Essent Belgium NV és a Vlaams Gewest (Flamand régió, Belgium) és társai között, az utóbbinak az e régióban található elosztó hálózatokban történő elosztás díjmentességét elsősorban csak a megújuló energiaforrásokból előállított, az említett elosztó hálózatokba az arra csatlakozott erőművek által közvetlenül befecskendezett villamos energiára (a továbbiakban: zöld villamos energia), másodsorban pedig az e régiót magában foglaló tagállam egészében található elosztó hálózatokban

található erőművek által közvetlenül befecskendezett zöld villamos energiára korlátozó regionális szabályozások egymást követő elfogadása okán fennálló, szerződésen kívüli felelősségének tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2001/77/EK irányelv

- 3 A belső villamosenergia-piacon a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia támogatásáról szóló, 2001. szeptember 27-i 2001/77/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet (HL 2001. L 283., 33. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 2. kötet, 121. o.) 2012. január 1-jével hatályon kívül helyezte a megújuló energiaforrásból előállított energia támogatásáról, valamint a 2001/77 és a 2003/30/EK irányelv módosításáról és azt követő hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. április 23-i 2009/28/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 140., 16. o.). Tekintettel azonban az alapügyben szereplő tényállás megvalósulásának időpontjára, a jelen ügyben a 2001/77 irányelv rendelkezéseit kell figyelembe venni.
- 4 A 2001/77 irányelv (1)–(3) és (14) preambulumbekzdése értelmében:
- „(1) Napjainkban a Közösségben a megújuló energiaforrások kiaknázása elmarad a lehetőségektől. A Közösség felismeri a megújuló energiaforrások támogatásának elsődleges szükségességét, mivel ezek kiaknázása hozzájárul a környezetvédelemhez és a fenntartható fejlődéshez. Ezenfelül helyi munkahelyeket teremthet, kedvezően hat a társadalmi kohézióra, biztonságosabbá teszi az energiaellátást, és lehetővé teszi a kiotói célkitűzések gyorsabb megvalósítását. Mindezek érdekében biztosítani kell, hogy ezeket a lehetőségeket a belső villamosenergia-piac keretein belül minél nagyobb mértékben aknázzák ki.
- (2) A Közösség, amint a megújuló energiaforrásokról szóló fehér könyvben [...] körvonalazta, elsőrangú jelentőséget tulajdonít a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia támogatásának az energiaellátás biztonsága, diverzifikálása, a környezetvédelem, valamint a társadalmi és gazdasági kohézió elősegítése érdekében. [...]
- (3) A megújuló energiaforrásból előállított villamos energia felhasználásának fokozása fontos részét képezi az ENSZ éghajlatváltozásról szóló keretegyezményéhez csatolt Kiotói Jegyzőkönyvben foglaltak megvalósítását szolgáló intézkedéscsomagnak, valamint a további kötelezettségvállalások teljesítésére irányuló bármely egyéb politikai intézkedéscsomagnak.
- [...]
- (14) Az egyes tagállamok különböző nemzeti szintű támogatási rendszereket alkalmaznak a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatban, többek között a zöld bizonyítványok, a beruházási támogatások, az adómentesség, az adókedvezmények és az adó-visszatérítés, valamint a közvetlen ártámogatás rendszerét. Az ezen irányelvben megfogalmazott cél elérésének egyik fontos eszköze – a befektetői bizalom megtartása érdekében – e rendszerek megfelelő működésének szavatolása mindaddig, amíg működésbe nem lépnek a közösségi keretek.”

5 A 2001/77 irányelv 1. cikke előírta:

„Ezen irányelv célja, hogy a belső villamosenergia-piacon ösztönözze a megújuló energiaforrásoknak az energiatermeléshez való nagyobb mértékű hozzájárulását, és alapot teremtsen azok majdani közösségi keretéhez.”

6 Az említett irányelv 3. cikkének (1) és (2) bekezdése így rendelkezett:

„(1) A tagállamok a (2) bekezdésben említett nemzeti célelőirányzatoknak megfelelően megteszik a szükséges lépéseket a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia fogyasztása fokozásának ösztönzésére. Ezeknek a lépéseknek arányban kell állniuk az elérendő céllal.

(2) A tagállamok legkésőbb 2002. október 27-ig, ezt követően pedig ötévente elfogadják és közzéteszik a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia fogyasztásának nemzeti célelőirányzatait tartalmazó, a következő 10 évre vonatkozó, a villamosenergia-fogyasztás százalékában kifejezett jelentést. [...] A célok legkésőbb 2010-ig történő meghatározásához a tagállamok:

- figyelembe veszik a mellékletben szereplő referenciaértékeket,
- biztosítják, hogy a célkitűzések összhangban legyenek minden olyan nemzeti kötelezettségvállalással, amelyet a Közösség által az Egyesült Nemzetek éghajlatváltozási keretegyezménye Kiotói Jegyzőkönyve értelmében elfogadott éghajlatváltozási kötelezettségvállalásokkal összefüggésben fogadtak el.”

7 Ugyanezen irányelvnek a „Támogatási rendszerek” című 4. cikke az (1) bekezdésében előírta:

„A[z Európai] Bizottság a[z EK-]Szerződés 87. és 88. cikkének sérelme nélkül értékeli a tagállamokban megvalósított mechanizmusok alkalmazását, amelyeknek megfelelően a villamosenergia-termelők a hatóságok által kiadott rendelkezések értelmében közvetlen vagy közvetett támogatásban részesülnek, és amelyek korlátozó hatást gyakorolhatnak a kereskedelemre, azon az alapon, hogy e mechanizmusok hozzájárulnak a Szerződés 6. és 174. cikkében meghatározott célok megvalósításához.”

8 A 2001/77 irányelv „A távvezeték-hálózattal kapcsolatos kérdések” című 7. cikke előírta:

„(1) A távvezeték-hálózat megbízhatósága és biztonsága fenntartásának sérelme nélkül a tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a szállítórendszer és az elosztórendszer üzemeltetői saját ellátási területükön szavatolják a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia szállítását és elosztását. Rendelkezhetnek továbbá arról, hogy a távvezeték-hálózathoz való hozzáférésnél a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia elsőbbséget élvezzen. A szállítórendszer üzemeltetői a villamosenergia-fejlesztő létesítmények forgalmának irányítása során előnyben részesítik a megújuló energiaforrásokat felhasználó villamosenergia-fejlesztő létesítményeket, amennyiben ezt a nemzeti villamosenergia-rendszer működése lehetővé teszi.

(2) A tagállamok bevezetik a jogi kereteket – illetve kötelezik a szállítórendszer és az elosztórendszer üzemeltetőit arra, hogy megalkossák és kihirdessék saját szabályzatukat – a megújuló energiaforrásokat hasznosító, újonnan belépő energiatermelőknek az összekapcsolt hálózatra történő rákapcsolásához szükséges műszaki átalakításból (pl. hálózati csatlakozások és a hálózat megerősítése) eredő költségek viselésére vonatkozóan.

[...]

(3) A tagállamok adott esetben kötelezik a szállítórendszerek és elosztórendszerek üzemeltetőit a (2) bekezdésben említett költségeknek vagy azok egy részének a viselésére.

[...]

(6) A tagállamok biztosítják, hogy a szállítás és az elosztás költségei ne jelentsenek hátrányos megkülönböztetést a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia, különösen a megújuló energiaforrásokból a peremterületeken, például a szigetekeken vagy alacsony népsűrűségű területeken előállított energia tekintetében.

A tagállamok adott esetben bevezetik a jogi kereteket vagy kötelezik a szállítórendszer és az elosztórendszer üzemeltetőit arra, hogy megalkossák és közvételegyék saját szabályzatukat annak biztosítása érdekében, hogy a megújuló energiaforrásokat hasznosító erőművekben előállított villamos energia szállításáért és elosztásért felszámolt díjak tükrözzék az erőműveknek a hálózathoz való csatlakozása révén elérhető kedvezőbb költségeket. Ilyen kedvezőbb költség adódhat a kisméretű hálózat közvetlen használatából.

[...]”

A 96/92/EK irányelv

- 9 A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló, 1996. december 19-i 96/92/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1997. 27., 20. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 2. kötet, 3. o.) (3), (15) és (19) preambulumbekkezdése előírta:

„(3) mivel ezen irányelv rendelkezései nem befolyásolhatják a Szerződés teljes körű alkalmazását, különösen a belső piacra és a versenyre vonatkozó rendelkezéseket;

[...]

(15) mivel a Szerződés az áruk szabad mozgására és a versenyre vonatkozó korlátozások tekintetében különös szabályokat határoz meg;

[...]

(19) mivel a tagállamoknak tiszteletben kell tartaniuk a Szerződés vonatkozó, a Bíróság értelmezése szerinti szabályait, amikor közszolgáltatási kötelezettségeket írnak elő a villamosenergia-ipari vállalkozások számára”.

- 10 Az említett irányelv 1. cikke szerint:

„Ez az irányelv közös szabályokat alkot a villamos energia termelésére, szállítására és elosztására vonatkozóan. Meghatározza a villamosenergia-ágazat szervezetével és működésével, a piacra jutással, a versenytárgyalási eljárásoknál alkalmazandó feltételekkel és eljárásokkal, valamint az engedélyek kiadásával és a hálózatok működésével [helyesen: üzemeltetésével] összefüggő szabályokat.”

- 11 Ugyanezen irányelv 2. cikke a következőképpen rendelkezett:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[...]

6. elosztás: a villamos energia közép- és kisméretű elosztóhálózatokon történő szállítása a fogyasztók ellátása érdekében;

[...]

15. rendszerhasználó: minden olyan természetes vagy jogi személy, aki alap- vagy elosztóhálózatot lát el, illetve akit alap- vagy elosztóhálózathoz láttnak el;

[...]”

12 A 96/92 irányelv 3. cikke előírta:

„(1) Intézményes szervezetük alapján és a szubszidiaritás elvére tekintettel a tagállamok biztosítják, hogy a 2. bekezdés sérelme nélkül a villamosenergia-ipari vállalkozásokat ezen irányelv szabályai szerint üzemeltetik azzal a céllal, hogy a villamos energia terén versenypiacot valósítsanak meg, továbbá nem tesznek különbséget az említett vállalkozások között sem jogok, sem kötelezettségek tekintetében. [...]

(2) A Szerződés vonatkozó rendelkezéseinek, különösen a 90. cikknek a figyelembevételével a tagállamok általános gazdasági érdekből közszolgáltatási kötelezettségeket írhatnak elő a villamosenergia-ágazatban működő vállalkozások számára a biztonságra, beleértve az ellátás biztonságát, a rendszerességre, az ellátás minőségére és árára, valamint a környezetvédelemre vonatkozóan. Az ilyen kötelezettségeknek egyértelműen meghatározottnak, átláthatónak, megkülönböztetéstől mentesnek és ellenőrizhetőnek kell lenniük; [...]

(3) A tagállamok abban az esetben dönthetnek úgy, hogy nem alkalmazzák az 5., 6., 17., 18. és a 21. cikk rendelkezéseit, ha az említett rendelkezések alkalmazása jogilag vagy ténylegesen akadályozná az általános gazdasági érdekből előírt kötelezettségek teljesítését a villamosenergia-ipari vállalkozások számára, illetve ha ez nem befolyásolja a kereskedelem fejlődését oly mértékig, ami ellentétes volna a Közösség érdekeivel. Ezen irányelvnek és a Szerződés 90. cikkének megfelelően a Közösség érdekei közé tartozik többek között a feljogosított fogyasztókért folytatott verseny.”

13 A 96/92 irányelv 11. cikkének (2) és (3) bekezdése értelmében:

„(2) [A villamosenergia-elosztó hálózat irányítója] semmilyen esetben sem tehet különbséget rendszerhasználók vagy rendszerhasználók csoportjai között, különösen nem saját leányvállalatai vagy részvényesei javára.

(3) Egy tagállam a termelőlétesítmények teherelosztásakor a rendszerirányítótól megkövetelheti, hogy biztosítson elsőbbséget a megújuló energiahordozókat vagy hulladékot felhasználó, illetve villamos energiát hővel kapcsoltan termelő létesítményeknek.”

14 Az említett irányelv 16. cikke előírta:

„A tagállamok a hálózati hozzáférés megszervezése érdekében választhatnak a 17. cikkben és a 18. cikkben említett eljárások között. Mindkét eljárás esetében tárgyilagos, átlátható és megkülönböztetéstől mentes feltételeknek megfelelően kell eljárni.”

A 2003/54 irányelv

15 A 2003/54 irányelvet 2011. március 3-i hatállyal hatályon kívül helyezte a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló, 2009. július 13-i 2009/72/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 211., 55. o.).

16 A 2003/54 irányelv (2), (4), (6), (7), (13), (15) és (17) preambulumbekzdése a következket mondta ki:

„(2) A [96/92] irányelv végrehajtása során szerzett tapasztalatok bizonyítják a villamos energia belső piacából származó előnyöket a hatékonyság növelése, az árak csökkenése, a magasabb szolgáltatási színvonal és a nagyobb versenyképesség szempontjából. Mindemellet fennállnak még lényeges hiányosságok, és a piac működésének fejlesztésére vonatkozó lehetőségek, nevezetesen konkrét intézkedések szükségesek az egyenlő versenyfeltételek biztosítására a villamosenergia-termelésben; csökkenteni kell a piaci erőfölény és az ellenséges felvásárlásra irányuló magatartás veszélyét, hatálybalépésüket megelőzően nyilvánosságra hozott tarifák révén megkülönböztetéstől mentes átviteli és elosztási tarifákkal biztosítva a hálózati hozzáférést [...]

[...]

(4) Az európai polgárok számára a Szerződésben biztosított alapvető szabadságok – az áruk szabad mozgása, a szolgáltatások nyújtásának szabadsága és a letelepedés szabadsága – csak teljesen nyitott piacon valósulhatnak meg, amely minden fogyasztó számára lehetővé teszi a szolgáltatók szabad megválasztását, és a szolgáltatók számára is biztosítja fogyasztóik szabad ellátásának lehetőségét.

[...]

(6) A verseny működéséhez megkülönböztetéstől mentes, átlátható és méltányos díjazású hálózati hozzáférésre van szükség.

(7) A villamos energia belső piacának megvalósítása érdekében elsődleges fontosságú az átviteli- vagy az elosztórendszer-üzemeltetők hálózatához való megkülönböztetéstől mentes hozzáférés. [...]

[...]

(13) További intézkedéseket kell tenni a hálózati hozzáférés átlátható és megkülönböztetéstől mentes tarifáinak biztosítása érdekében. Ezek a tarifák minden rendszerhasználóra megkülönböztetéstől mentesen alkalmazandók.

[...]

(15) A megkülönböztetéstől mentes hálózati hozzáférés garantálása szempontjából fontos tényező az – egy vagy több – nemzeti szabályozó hatóság által megvalósított, hatékony szabályozás. [...] Ezek a hatóságok rendelkeznek hatáskörrel a tarifák megállapításáért vagy jóváhagyásáért, de legalább az átviteli és elosztási tarifák számításához alkalmazandó módszerek meghatározásáért vagy jóváhagyásáért. A bizonytalanság, valamint a költséges és időigényes viták elkerülése érdekében a tarifákat hatálybalépésük előtt nyilvánosságra kell hozni.

[...]

(17) Minden piaci szereplő, köztük az új belépők eredményes piacra lépésének biztosítása érdekében megkülönböztetéstől mentes, költségalapú kiegyenlítő mechanizmusokra van szükség. [...]”

17 A 2003/54 irányelv „Hatály és fogalommeghatározások” című 1. cikke ekként rendelkezett:

„Ez az irányelv közös szabályokat állapít meg a villamos energia termelésére, átvitelére, elosztására és a villamosenergia-ellátásra vonatkozóan. Meghatározza a villamosenergia-ágazat szervezetével és működésével, a piacra jutással, a versenytárgyalási eljárásoknál alkalmazandó feltételekkel és eljárásokkal, valamint az engedélyek kiadásával és a hálózatok működésével [helyesen: üzemeltetésével] összefüggő szabályokat.”

18 Az említett irányelv 2. cikke előírta:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[...]

5) »elosztás«: a villamos energia szállítása nagyfeszültségű, közép-feszültségű és kisfeszültségű elosztóhálózatokon a fogyasztóhoz való eljuttatás céljából, nem beleértve az ellátást;

[...]

18) »rendszerhasználók« azok a természetes vagy jogi személyek, akik/amelyek villamos energiával látnak el egy átviteli vagy elosztóhálózatot, illetve akiket/amelyeket egy átviteli vagy elosztóhálózatból látnak el villamos energiával;

[...]”

19 Ugyanezen irányelv „Közszolgáltatási kötelezettségek és fogyasztóvédelem” című 3. cikke előírta:

„(1) A tagállamok intézményi szervezetükre építve és a szubszidiaritás elvét figyelembe véve gondoskodnak arról, hogy a villamosenergia-ipari vállalkozásokat ennek az irányelvnek az elvei szerint működtessék a (2) bekezdés sérelme nélkül, azzal a céllal, hogy versenyző, biztonságos és környezeti szempontból fenntartható villamosenergia-piac alakuljon ki, és nem alkalmaznak megkülönböztetést ezekkel a vállalkozásokkal szemben sem a jogok, sem a kötelezettségek tekintetében.

(2) A Szerződés vonatkozó rendelkezéseinek teljes tiszteletben tartásával – különös tekintettel annak 86. cikkére – a tagállamok a villamosenergia-ágazatban működő vállalkozások számára általános gazdasági érdekből előírhatnak olyan közszolgáltatási kötelezettségeket, amelyek a biztonságra, az ellátás biztonságát is beleértve, az ellátás folyamatosságára, minőségére és árára, valamint a környezetvédelemre, beleértve az energiahatékonyságot és az éghajlat védelmét, vonatkoznak. Ezeknek a kötelezettségeknek világosan meghatározottaknak, átláthatóaknak, megkülönböztetéstől menteseknek és ellenőrizhetőeknek kell lenniük, és garantálniuk kell a nemzeti fogyasztókhoz való hozzáférés egyenlőségét az Európai Unió villamosenergia-ipari vállalkozásai számára. [...]

[...]

(4) Amennyiben egy tagállam pénzügyi ellentételezést, egyéb ellentételezést és kizárólagos jogokat nyújt a (2) és (3) bekezdésben meghatározott kötelezettségek teljesítéséért, ezt megkülönböztetéstől mentesen és átlátható módon kell tennie.

[...]

(8) A tagállamok dönthetnek úgy, hogy nem alkalmazzák a 6., 7., 20. és 22. cikk rendelkezéseit, amennyiben azok alkalmazása – jogilag vagy ténylegesen – akadályozná a villamosenergia-ipari vállalkozások [vonatkozásában], általános gazdasági érdekből előírt kötelezettségek teljesítését, és amennyiben a kereskedelem fejlődését nem befolyásolják olyan mértékben, ami ellentétes lenne a Közösség érdekeivel. A Közösség érdekei közé tartozik különösképpen, hogy ezen irányelvnek és a Szerződés 86. cikkének megfelelően a feljogosított fogyasztók tekintetében verseny alakuljon ki.

[...]”

20 A 2003/54 irányelv 14. cikke előírta:

„[...]

(2) Minden esetben tartózkodik a megkülönböztető bánásmódtól a rendszerhasználókkal vagy azok csoportjaival szemben, különösen a saját kapcsolt vállalkozásai javára.

[...]

(4) Egy tagállam megkövetelheti az elosztórendszer-üzemeltetőtől, hogy a termelőlétesítmények teherelosztása során adjon elsőbbséget a megújuló energiaforrást vagy hulladékot használó, esetleg a kapcsolt hő- és villamos energiát termelő termelőlétesítményeknek.

[...]”

21 Az említett irányelv 20. cikkének (1) bekezdése szerint:

„A tagállamok olyan rendszert hoznak létre, amelyben egy harmadik fél átviteli és elosztóhálózathoz való hozzáférését közzétett, minden feljogosított fogyasztóra vonatkozó tarifák alapján teszik lehetővé, objektív kritériumok alapján, a rendszerhasználók közötti megkülönböztetés nélkül. A tagállamok biztosítják, hogy ezeket a tarifákat, illetve a számításukhoz alkalmazott módszereket a 23. cikknek megfelelően hatálybalépésük előtt jóváhagyják; továbbá hogy ezeket a tarifákat, illetve – amennyiben csak a módszerek kerültek jóváhagyásra – a módszereket hatálybalépésük előtt közzétegyék.”

22 Ugyanezen irányelv 23. cikke a következőképpen rendelkezett:

„[...]

(2) A szabályozó hatóságok felelősek legalább a következő feltételek kiszámításához és meghatározásához használt módszerek, azok hatálybalépése előtt történő megállapításáért vagy jóváhagyásáért:

a) a nemzeti hálózathoz való csatlakozás és a hálózati hozzáférés feltételei, beleértve az átviteli és elosztási tarifákat is. [...]

[...]

(4) A szabályozó hatóságok jogosultak szükség esetén megkövetelni az átviteli- és az elosztórendszer-üzemeltetőktől az (1), (2) és (3) bekezdésben említett feltételek, tarifák, szabályok, mechanizmusok és módszerek megváltoztatását annak érdekében, hogy azok arányosak és megkülönböztetéstől mentesen alkalmazhatóak legyenek.

[...]”

A flamand szabályozás

A villamos energiáról szóló rendelet

23 A villamosenergia-piac szervezéséről szóló, 2000. július 17-i flamand rendelet (vlaams decreet houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt) (*Belgisch Staatsblad*, 2000. szeptember 22., 32166. o.; a továbbiakban: villamos energiáról szóló rendelet) 2. cikke szerint:

„Ennek a rendeletnek az alkalmazásában:

1° »elosztás«: a villamos energia elosztóhálózatokon történő szállítása a fogyasztók ellátása érdekében;

2° »elosztóhálózat«: legfeljebb 70 kV-os átlagos feszültségű rendszerösszekötők egy földrajzilag körülhatárolt területen belüli összessége és az azokhoz kapcsolódó trafóállomások, kapcsolóállomások, alállomások, valamint a villamos energia regionális vagy helyi elosztásához szükséges egyéb segédeszközök;

[...]”

- 24 A villamos energiáról szóló rendelet „Az elosztóhálózathoz való hozzáférés” című III. fejezetére tekintettel, az említett rendelet 15. cikke előírta:

„A hálózatüzemeltető – az elosztóhálózathoz való csatlakoztatás kivételével – a zöld villamos energia elosztásához szükséges minden feladatot díjmentesen végez.

A flamand kormány korlátozhatja az első bekezdés szerinti rendszert.”

- 25 A villamos energiáról szóló rendelet 15. cikkét a 2005. évi költségvetés különböző kiegészítő intézkedéseiről szóló, 2004. december 24-i flamand rendelet (vlaams decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2005) (*Belgisch Staatsblad*, 2004. december 31., 87220. o.) 61. cikke hatályon kívül helyezte.

A zöld villamosenergia-termelés támogatásáról szóló rendeletek

- 26 A megújuló energiaforrásokból termelt villamos energia termelésének támogatásáról szóló, 2001. szeptember 28-i flamand kormányrendelet (besluit van de Vlaamse regering inzake de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen) (*Belgisch Staatsblad*, 2001. október 23., 36778. o.) eredeti változatának 14. cikke előírta:

„A szolgáltatók vevőnkénti és hálózatitarifa-fizetési időszakonkénti bontásban havonta tájékoztatják az érintett hálózatüzemeltetőket az elosztóhálózatukon keresztül továbbított, a 8. cikk 1. §-ában felsorolt megújuló energiaforrásokból származó villamos energia mennyiségéről.

A hálózatüzemeltető az előző bekezdés szerinti tájékoztatás alapján díjmentesen végzi a villamos energiáról szóló rendelet 15. cikke szerinti feladatokat.

A nem a Flamand Régióban termelt villamos energiára vonatkozóan a zöldvillamosenergia-bizonyítványok kiállítására az érintett termelési hely tekintetében illetékes szerv a szabályozó hatóság számára tanúsítványt állít ki, amely tanúsítja, hogy e villamos energiát a 8. cikk 1. §-ában felsorolt megújuló energiaforrások valamelyikéből termelték, és egy flandriai végső vevőhöz továbbítják.

[...]”

- 27 A 2001. szeptember 28-i flamand kormányrendeletet módosító 2003. április 4-i flamand kormányrendelet (besluit van de Vlaamse regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 28 september 2001) (*Belgisch Staatsblad*, 2003. április 30., 23334. o., a továbbiakban: 2003. április 4-i rendelet) 2. cikkéből eredő új változata 2003. április 30-án lépett hatályba, az említett 14. cikk előírta:

„1. § A villamos energiáról szóló rendelet 15. cikkének második bekezdésével összhangban a flamand kormány az említett rendelet 15. cikkének első bekezdése értelmében vett díjmentes elosztást a Flamand régióban található elosztóhálózatokra csatlakozott erőművek által termelt villamos energia befecskendezésére korlátozza.

2. § A 8. cikkben hivatkozott, a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energiát szolgáltató az általa végzett, a 15. cikk első bekezdésében említett elosztási tevékenység után nem számít fel semmilyen díjat az e villamos energia végső vevőinek részszámláján és a végső elszámolásán.

[...]”

28 Az Essent Belgium által benyújtott, a 2003. április 4-i rendelet 2. cikkének megsemmisítésére irányuló kereset ügyében eljáró Raad van State (Államtanács, Belgium) a 2004. január 12-i határozatával felfüggesztette az említett rendelkezés alkalmazását.

29 A megújuló energiaforrásokból termelt villamos energia termelésének támogatásáról szóló, 2001. szeptember 28-i flamand kormányrendeletet hatályon kívül helyezte és annak helyébe lépett a megújuló energiaforrásokból termelt villamos energia termelésének támogatásáról szóló, 2004. március 5-i flamand kormányrendelet (Vlaamse regering inzake de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen) (*Belgisch Staatsblad*, 2004. március 23., 16296. o., a továbbiakban: 2004. március 5-i kormányrendelet).

30 A 2004. március 5-i kormányrendelet 18. cikke a következőképpen rendelkezett:

„1. § A villamos energiáról szóló rendelet 15. cikkének második bekezdésével összhangban az említett rendelet 15. cikkének első bekezdése értelmében vett díjmentes elosztás a Flamand régióban található elosztóhálózatra csatlakozott végső vevőkhöz továbbított, és a 15. cikk értelmében vett megújuló energiaforrásból a villamos energiáját közvetlenül a valamely belgiumi elosztóhálózatba befecskendező erőműben termelt villamos energiára korlátozott.

2. § Az 1. § szerinti villamos energiát szolgáltató az általa végzett, a villamos energiáról szóló rendelet 15. cikkének első bekezdése szerinti elosztási tevékenység után nem számít fel semmilyen díjat az e villamos energia végső vevőinek részszámláján és a végső elszámolásán.

[...]”

31 Az Essent Belgium által benyújtott, a 2004. március 5-i kormányrendelet 18. cikkének megsemmisítése irányuló kereset ügyében eljáró Raad van State (Államtanács) a 2004. december 23-i ítéletével felfüggesztette az említett rendelkezés végrehajtását.

32 A villamos energiáról szóló rendelet 15. cikkének a 2005. évi költségvetést kísérő különböző intézkedésekről szóló, 2004. december 24-i flamand rendelettel történt hatályon kívül helyezését követően, a 2004. március 5-i kormányrendelet 18. cikkét a 2005. március 25-i flamand kormányrendelet (besluit van de Vlaamse regering) (*Belgisch Staatsblad*, 2005. május 27., 24763. o.) 2005. január 1-jével hatályon kívül helyezte.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

33 Az Essent Belgium Flandriában letelepedett vállalkozásokat és egyéni ügyfeleket lát el villamos energiával, amelyet főként Hollandiából hoz be, és amely – saját bevallása szerint – zöld villamos energia.

34 Az Essent Belgium, mivel úgy ítéli meg, hogy kár érte, mivel így a más tagállamból behozott zöld villamos energiát, a 2003. április 4-i és 2004. március 5-i rendeletek (a továbbiakban: az alapügyben szóban forgó regionális szabályozások) által bevezetett egymást követő jogszabályi módosítások következtében, a Flandriában található elosztóhálózat tekintetében kizárták a díjmentes elosztásból,

amelyben kezdetben részesült, a Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel (brüsszeli holland elsőfokú bíróság, Belgium) előtt két keresetet indított, lényegében a Flamand régió 15 958 252 euró összegű, az említett kár megtérítésének megfizetésére kötelezése iránt.

- 35 Az Essent Belgium ugyanígy keresetet indított a Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) (a gáz- és villamosenergia-piacokért felelős flamand szabályozó hatóság) ellen, amely szerv hatáskörrel rendelkezik az elosztási díjak tekintetében, valamint a vele szemben az elosztás költségeinek megfizetését követelő több elosztórendszer-üzemeltetővel szemben, annak érdekében, hogy a meghozandó ítéleteket tekintve nyilvánítsa e többi felet is érintettnek.
- 36 Kereseteinek alátámasztása érdekében az Essent Belgium többek között úgy érvelt, hogy az alapügyben szóban forgó regionális szabályozások elfogadásával a Flamand régió megsértette az uniós jogot, különösen az EK 18. cikket és az EUMSZ 34. cikket, valamint a 96/92 irányelv 3. cikkének (1) bekezdését és 11. cikkének (2) bekezdését.
- 37 E körülmények között az ederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel (brüsszeli holland elsőfokú bíróság) az eljárás felfüggesztéséről határozott, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni az EK 28. és az EK 30. cikket, hogy azokkal ellentétes az olyan tagállami szabályozás – a jelen esetben a 2003. április 4-i rendelettel összefüggésben értelmezett, a villamos energiáról szóló [...] rendelet –, amely a Flamand régióban található elosztóhálózatokra csatlakozott erőművek által termelt villamos energia befecskendezésére korlátozza a díjmentes elosztást, a nem a Flamand régióban található elosztóhálózatokra csatlakozott erőművekből származó villamos energiát pedig kizárja a díjmentes elosztásból?
- 2) Úgy kell-e értelmezni az EK 28. cikket és az EK 30. cikket, hogy azokkal ellentétes az olyan tagállami szabályozás – a jelen esetben a 2004. március 5-i kormányrendelettel összefüggésben értelmezett, a [villamos energiáról] szóló rendeletet, ahogyan azt a [szabályozó hatóság] alkalmazza –, amely a közvetlenül egy belgiumi elosztóhálózatba befecskendező erőművekben termelt villamos energiára korlátozza a díjmentes elosztást, a nem közvetlenül egy belgiumi elosztóhálózatba befecskendező erőművekben termelt villamos energiát pedig kizárja a díjmentes elosztásból?
- 3) Összeegyeztethető-e az első és második kérdés értelmében vett nemzeti szabályozás az egyenlő bánásmód elvével és a hátrányos megkülönböztetés tilalmával, amelyeket többek között az EK 12. cikk, és az akkoriban hatályos [2003/54] irányelv 3. cikkének (1) és (4) bekezdése rögzít?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az elfogadhatóságról

- 38 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság többek között arra vár választ, hogy a 2003/54 irányelv 3. cikkének (1) és (4) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétesek az olyan szabályozások, mint amelyek az alapügyben szóban forgó regionális szabályozások.
- 39 Emlékeztetni kell e tekintetben arra, hogy a Bíróság eljárási szabályzata 94. cikkének c) pontjával összhangban az előzetes döntéshozatal iránti kérelemnek tartalmaznia kell azon okok ismertetését, amelyek miatt a kérdést előterjesztő bíróságban kérdés merült fel egyes uniós jogi rendelkezések értelmezésére vonatkozóan, valamint azt a kapcsolatot, amelyet e bíróság e rendelkezések és az alapeljárásban alkalmazandó nemzeti jog között felállít.

- 40 Márpedig a jelen esetben az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem tartalmazza azon okok ismertetését, amelyek miatt a kérdést előterjesztő bíróságban kérdés merült fel a 2003/54 irányelv 3. cikke (4) bekezdésének értelmezése tekintetében. Egyébiránt az e határozatban foglalt ténybeli és a regionális szabályozás háttérének leírása nem teszi lehetővé annak jobb megértését, hogy az uniós jog említett rendelkezése milyen módon alkalmas az alapeljárás befolyásolására.
- 41 Így, míg a 2003/54 irányelv 3. cikkének (4) bekezdése előírja, hogy amennyiben egy tagállam pénzügyi ellentételezést, egyéb ellentételezést és kizárólagos jogokat nyújt közszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséért, ezt megkülönböztetéstől mentesen és átlátható módon kell tennie, a kérdést előterjesztő bíróság nem hivatkozik olyan egyéb ellentételezésre vagy kizárólagos jogokra, amelyek villamosenergia-szolgáltatók számára történő nyújtását az alapügyben szóban forgó regionális szabályozások előírják a zöld villamos energia díjmentes elosztását illetően számukra előírt kötelezettség ellentételezése érdekében. Az említett határozatból nem tűnik ki továbbá, hogy az alapeljárás ilyen ellentételezésekre vagy kizárólagos jogokra vonatkozik.
- 42 E feltételek mellett a harmadik kérdést, mint elfogadhatatlant, el kell utasítani, a 2003/54 irányelv 3. cikke (4) bekezdésének értelmezésére vonatkozó részében.

Az ügy érdeméről

Előzetes megfontolások

- 43 Az a körülmény, hogy valamely nemzeti bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet bizonyos uniós rendelkezésekre hivatkozva, formálisan fogalmazta meg, nem akadályozza annak, hogy a Bíróság megadja e bíróság számára az értelmezés minden olyan elemét, amely szükséges az utóbbi előtt lévő ügy megítéléséhez, akár hivatkozott az ezekre a kérdéseinek megfogalmazásában, akár sem. E tekintetben a Bíróságnak kell a nemzeti bíróság által szolgáltatott információk összessége és különösen az előzetes döntéshozatalra utalás indokolása alapján meghatározni az uniós jog azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése a per tárgyára figyelemmel szükséges (lásd többek között: 2009. október 27-i ČEZ-ítélet, C-115/08, EU:C:2009:660, 81. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 44 A jelen ügyben kitűnik a előzetes döntéshozatalra utaló határozatból, hogy alapkereseteiben az Essent Belgium lényegében az annak okán állítólagosan elszenvedett kár megtérítését kéri, hogy már nem vonatkozhatott rá a flamand regionális szabályozás által a Flandriában található elosztóhálózat-üzemeltetők számára előírt zöld villamos energia díjmentes elosztására vonatkozó szabályozás, azon, a Belga Királyságtól eltérő tagállamból behozott zöld villamos energiának az említett régióban történő elosztása vonatkozásában. Az Essent Belgium így akként érvel, hogy megfosztották az e szabályozás által nyújtott előnyöktől, egyrészt a 2003. április 4-i rendelet hatálybalépése, azaz 2003. április 30. és 2004. január 12. – amely időponttól az említett kormányrendelet felfüggesztette a Raad van State (Államtanács) –közötti időszakban, másrészt pedig a 2004. március 5-i kormányrendelet hatálybalépése, azaz 2004. március 23. és 2004. december 31. – amely időpontban a villamos energiáról szóló rendelet 15. cikkét hatályon kívül helyezték – közötti időszakban.
- 45 Mind az alapeljárás fentiek szerinti tárgyára, mind az annak háttéréül szolgáló időbeli keretre tekintettel meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által felvetett problémák megválaszolásához a másodlagos uniós jogot illetően nemcsak a 2003/54 irányelv 3. cikkének (1) bekezdését kell figyelembe venni, hanem az említett irányelv más rendelkezéseit is, mint például egyébiránt a 96/92 és 2001/77 irányelvben foglalt rendelkezéseket.
- 46 Ami először is a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló 96/92 és 2003/54 irányelvet illeti, először is kitűnik a 2003/54 irányelv 29–31. cikkéből, hogy az csak 2003. augusztus 4-én lépett hatályba, és legkésőbb 2004. július 1-jéig, a 96/92 irányelv hatályon kívül helyezésének időpontjáig kellett átültetni, oly módon, hogy az utóbbi, amelyre a Bírósághoz benyújtott

észrevételekben többek között hivatkozott a Flamand régió és a VREG, és amelynek megsértését említette alapkeresetében többek között az Essent, időbeli hatályát tekintve alkalmazandó az alapügyben szóban forgó időszak egy részét illetően.

- 47 Másodszor és a tárgyi hatály vonatkozásában meg kell állapítani az alapeljárásnak a jelen ítélet 44. pontjában felidézett tárgyra tekintettel, hogy bár a kérdést előterjesztő bíróság a harmadik kérdésében a 2003/54 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésére hivatkozik, kizárva minden hátrányos megkülönböztetést a villamosenergia-ipari vállalkozások jogait és kötelezettségeit illetően, az említett irányelv tartalmaz egy rendelkezést, úgymint a 20. cikkének (1) bekezdését, amely különösen a tagállamok azon kötelezettségére vonatkozik, hogy biztosítják a hátrányos megkülönböztetés hiányát az elosztó hálózatokhoz való hozzáférés és az ilyen hozzáférés, különösen díjszabási feltételei tekintetében. Így a jelen ügy összefüggésében figyelembe kell venni az utóbbi rendelkezést.
- 48 Ami a 96/92 irányelvet illeti, hasonló okok miatt nem a 3. cikkének (1) bekezdését kell figyelembe venni, amelynek tartalma lényegében megegyezik a 2003/54 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének tartalmával, hanem a 16. cikkét, amely szintén az elosztó hálózatokhoz való megkülönböztetéstől mentes hozzáférés feltételeire vonatkozik.
- 49 Egyébiránt figyelembe véve, hogy a Flandriában található elosztóhálózat-üzemeltetők az alapügyben szóban forgó regionális szabályozások szerint kötelesek az említett hálózatokba vagy a Belgiumban található elosztó hálózatokba közvetlenül befecskendezett zöld villamos energiát díjmentesen elosztani, szintén figyelembe kell venni a 2003/54 irányelv 3. cikkének (2) és (8) bekezdését, azon közszolgáltatási – és különösen a környezetvédelemre vonatkozó, ideértve éghajlat védelmét is – kötelezettségek vonatkozásában, amelyeket a tagállamok előírhatnak a villamosenergia-ágazatban működő vállalkozások számára. Ugyanez vonatkozik a 96/92 irányelvben foglalt 3. cikk (2) és (3) bekezdésének hasonló rendelkezései vonatkozásában is.
- 50 Másodszor, figyelembe véve alapeljárásnak a jelen ítélet 44. pontjában hivatkozott tárgyát, a zöldvillamosenergia-termelés támogatásának az alapügyben szóban forgó regionális szabályozások által követett céljaira tekintettel figyelembe kell venni a 2001/77 irányelv 3., 4. és 7. cikkét, amelynek célja éppen a villamos energia belső piacán történő ilyen termelés növelésének ösztönzése.
- 51 A fentiek összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy az együttesen vizsgálandó kérdéseivel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az EK 12., EK 28. és EK 30. cikk, valamint a 2003/54 irányelv 3. cikke (2) és (8) bekezdésének és 20. cikke (1) bekezdésének, a 96/92 irányelv 3. cikke (2) és (3) bekezdésének és 16. cikkének, valamint a 2001/77 irányelv 3., 4. és 7. cikkének rendelkezéseit úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétesek az olyan szabályozások, mint az alapügyben szóban forgó regionális szabályozások, amelyek az érintett régióban található elosztó hálózatok tekintetében a zöld villamos energia díjmentes elosztására vonatkozó szabályozást írnak elő, miközben az e szabályozás előnyeiben való részesülést, az előbbi szabályozást illetően a zöld villamos energiát közvetlenül az említett elosztóhálózatokba befecskendező erőművekre korlátozzák, a második szabályozást illetően pedig a zöld villamos energiát közvetlenül az abban a tagállamban elhelyezkedő elosztóhálózatokba befecskendező ilyen erőművekre, amelyhez az említett régió tartozik, és így módon ezen előnyökből kizárják a más tagállamokból behozott zöld villamos energiát.

A 2001/77 irányelvről

- 52 Mivel az alapügyben szóban forgó regionális szabályozások a zöld villamos energia díjmentes elosztására vonatkozó szabályozás bevezetésével az ilyen villamos energia termelésének ösztönzésére irányulnak, először is a 2001/77 irányelv rendelkezéseinek szempontjából kell azokat vizsgálni.

- 53 Ugyanis kitűnik ezen irányelv 1., 3., 4. és 7. cikkéből, hogy annak éppen az a célja, hogy támogassa a megújuló energiaforrások belső piacon termelt villamos energiához történő hozzájárulásának növekedését, és ennek érdekében a zöldvillamosenergia-termelés támogatásának nemzeti mechanizmusára, valamint az ilyen villamos energia elosztó hálózatokhoz való hozzáféréseinek feltételeire vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz.
- 54 E tekintetben meg kell állapítani először is, az említett irányelv (1) és (3) preambulumbekzdése szerint a megújuló energiaforrások ilyen előmozdítását, amelynek az Unió elsőrangú jelentőséget tulajdonít, többek között azon tény figyelembevétele igazolja, hogy az említett erőforrások kiaknázása hozzájárul a környezetvédelemhez és a fenntartható fejlődéshez, biztonságosabbá és változatosabbá teszi az energiaellátást, és lehetővé teszi a Kiotói Jegyzőkönyv célkitűzéseinek gyorsabb megvalósítását (lásd ebben az értelemben: 2013. szeptember 26-i IBV & Cie ítélet, C-195/12, EU:C:2013:598, 56. pont).
- 55 Amint az a 2001/77 irányelv (14) preambulumbekzdéséből kitűnik, az uniós jogalkotó úgy vélte e szöveg elfogadásakor, hogy az egyes tagállamok által a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatban alkalmazott különböző nemzeti szintű támogatási rendszerek megfelelő működésének szavatolása a közösségi keretek működésbe lépéséig az egyik fontos eszköze – a befektetői bizalom megtartása érdekében – az ezen irányelvben megfogalmazott cél elérésének.
- 56 A maga részéről az említett irányelv 4. cikkének (1) bekezdése hangsúlyozza, hogy az ilyen mechanizmusok hozzájárulhatnak az EK 6. cikkben és az EK 174. cikk (1) bekezdésében meghatározott célok megvalósításához, mivel az utóbbi rendelkezés az Unió környezetvédelmi politikájának célkitűzéseit sorolja fel (lásd ebben az értelemben: 2013. szeptember 26-i IBV & Cie ítélet, C-195/12, EU:C:2013:598, 59. és 60. pont).
- 57 Az említett rendelkezés, a következőkre hivatkozik: a környezet minőségének megőrzése, védelme és javítása, az emberi egészség védelme, a természeti erőforrások körültekintő és észszerű hasznosítása, valamint a regionális vagy világméretű környezeti problémák leküzdésére irányuló intézkedések ösztönzése nemzetközi szinten (2013. szeptember 26-i IBV & Cie ítélet, C-195/12, EU:C:2013:598, 60. pont)
- 58 Másodszor, a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatban alkalmazott különböző nemzeti szintű támogatási mechanizmusok lehetséges formáit illetően meg kell állapítani, hogy a 2001/77 irányelv (14) preambulumbekzdése az erre a célra a tagállamok által általában igénybe vett intézkedések – azaz a zöld bizonyítványok, a beruházási támogatások, az adómentesség, az adókedvezmények és az adó-visszatérítés, valamint a közvetlen ártámogatás rendszere – felsorolására szorítkozik (2014. november 26-i Green Network ítélet, C-66/13, EU:C:2014:2399, 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 59 Az említett irányelv 4. cikkének (1) bekezdése annak megállapítására szorítkozik, hogy a nemzeti szintű támogatási mechanizmusok célja, amelyek elfogadását így ösztönzi az uniós jogalkotó, hogy a zöldvillamosenergia-termelők közvetlen vagy közvetett támogatásban részesüljenek.
- 60 Ebből különösen az következik, hogy a 2001/77 irányelv az ilyen támogatási rendszerek elfogadása és végrehajtása céljából a tagállamok számára széles mérlegelési mozgásteret biztosít (2014. november 26-i Green Network ítélet, C-66/13, EU:C:2014:2399, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 61 A jelen esetben az elosztásnak az alapügyben szóban forgó regionális szabályozások által előírt díjmentessége nem jelent a zöldvillamosenergia-termelőknek közvetlenül nyújtott előnyt, sem pedig támogatást, mivel e díjmentességben először is a szolgáltatók és ennél fogva főszabály szerint a fogyasztók részesülnek. Így közvetetten az elosztó hálózatokhoz való díjmentes hozzáférés adott esetben szintén támogatási forrás lehet az említett termelők számára, és ezáltal a 2001/77 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozhat.

- 62 Mindazonáltal figyelembe kell venni továbbá ezen összefüggésben a 2001/77 irányelv 3. cikkének (1) és (2) bekezdéséből következően, hogy a zöld villamos energia nemzeti termelésének megerősítését kell eredményezniük a 2001/77 irányelv 4. cikkében említett, azon villamosenergia-termelők támogatását célzó nemzeti mechanizmusoknak, amely villamosenergia-termelőknek hozzá kell járulniuk az e nemzeti célelőirányzatok tagállamok általi teljesítéséhez (lásd ebben az értelemben: 2014. november 26-i Green Network ítélet, C-66/13, EU:C:2014:2399, 56. és 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 63 Egyébiránt és amint az a 2001/77 irányelv 3. cikkének (1) bekezdéséből következik, az ilyen mechanizmusoknak e tekintetben és a tagállamok által az említett nemzeti célelőirányzatok elérése érdekében elfogadott minden más intézkedéshez hasonlóan arányosnak kell lenniük az elérendő céllal.
- 64 Egyébiránt emlékeztetni kell arra, hogy amint az a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, a 2001/77 irányelv 4. cikkében foglalt zöldvillamosenergia-termelés nemzeti támogatási rendszereinek eleget kell tenniük az EK 28. cikkből és az EK 30. cikkből eredő követelményeknek (lásd e tekintetben különösen: 2014. szeptember 11-i Essent Belgium ítélet, C-204/12–C-208/12, EU:C:2014:2192).
- 65 E feltételek mellett mivel többek között az alapügyben szóban forgó regionális szabályozásoknak a Szerződés említett, a jelen ítéletben később vizsgált rendelkezéseire tekintettel történő értékelése adott esetben megköveteli, hogy e szabályozásokat a jelen ítélet 63. pontjában már említett arányosság elvére figyelemmel vizsgálják, az említett elvből adott esetben eredő követelmények vizsgálatát az elemzés későbbi szakaszáig el kell halasztani.
- 66 Harmadszor, a 2001/77 irányelv hálózatokra vonatkozó különböző kérdésekről szóló 7. cikkének rendelkezéseit illetően meg kell állapítani egyrészt, hogy szemben azzal, amit e tekintetben a Flamand régió és a VREG az észrevételeiben állított, ezen 7. cikk (3) bekezdése és (6) bekezdésének második albekezdése nem olyan jellegű, hogy igazolhatná az elosztás díjmentességére vonatkozó olyan szelektív intézkedést, mint amelyet az alapügyben szóban forgó regionális szabályozások előírnak.
- 67 Az említett irányelv 7. cikkének (3) bekezdése ugyanis nem az elosztás költségeire vonatkozik, hanem az olyan műszaki átalakításhoz kapcsolódó költségekre, mint a hálózati csatlakozások és a hálózat megerősítése, amelyek szükségesek az újonnan belépő villamos energiatermelők rákapcsolásához. Ugyanezen 7. cikk (6) bekezdésének második albekezdését illetően, az arra szorítkozik, hogy a zöldvillamosenergia-elosztás költségeinek meghatározásakor figyelembe vegyék a megújuló energiaforrásokat hasznosító erőművek hálózathoz való csatlakozása révén elérhető kedvezőbb költségeket. Márpedig nem került megállapításra, sem nem állították, hogy ez az alapügyben szóban forgó regionális szabályozások célja, amelyek pusztán és egyszerűen a zöld villamos energiaelosztás díjmentességét írják elő annak érdekében, hogy ösztönözzék a zöldvillamosenergia-termelés növekedését.
- 68 Ami egyrészt a 2001/77 irányelv 7. cikke (6) bekezdésének első albekezdését illeti, amelyre a főtanácsnok az indítványa 57., 62. és 74. pontjában különösen hivatkozott, nem vitatottan meg kell állapítani, hogy e rendelkezés előírja, hogy a tagállamok biztosítják, hogy az elosztás költségei ne jelentsenek hátrányos megkülönböztetést a zöld villamos energia tekintetében.
- 69 Mindazonáltal annak megállapításának szükségessége nélkül, hogy az említett rendelkezést amennyiben hátrányos megkülönböztetést ír elő a zöld villamos energia tekintetében, úgy kell értelmezni, hogy vonatkozik a különböző zöld villamos energiák között, többek között azok származás függvényében megfigyelt eltérő bánásmódra is, meg kell állapítani, hogy a 96/92 irányelv 16. cikke és a 2003/54 irányelv 20. cikkének (1) bekezdése, amelyről a továbbiakban szó esik, olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek különösen a szállítók elosztó hálózatokhoz a különösen díjszabás szempontjából megkülönböztetéstől mentes feltételekkel történő való hozzáférésére vonatkoznak. Márpedig mivel nem vitatott a jelen esetben az említett rendelkezések alapeljárásban történő alkalmazhatósága, elegendő a jelen ügyben azt figyelembe venni.

A 96/92 és a 2003/54 irányelvről

- 70 Mivel az alapeljárás az elosztás Essent Belgiumot azon oknál fogva terhelő költségeire vonatkozik, hogy az szállítóként a 96/92 irányelv 2. cikkének 6. pontja és a 2003/54 irányelv 2. cikkének 5. pontja szerint használta az elosztó hálózatokat, amely költségekről az érdekelt azt állítja, hogy hátrányosan megkülönböztető jellegűek, mivel a nemzeti eredetű zöld villamos energiát forgalmazó szállítókkal ellentétben nem vonatkozhatott rá az alapügyben szóban forgó regionális szabályozások által a szolgáltatók számára előírt zöld villamos energia díjmentes elosztására vonatkozó szabályozás, figyelembe kell továbbá venni, amint az a jelen ítélet 47–49. pontjában megállapításra került, az említett irányelvek egyes rendelkezéseit is.
- Az elosztó hálózatokhoz való megkülönböztetéstől mentes hozzáférésre vonatkozó 96/92 irányelv 16. cikkéről és a 2003/54 irányelv 20. cikkének (1) bekezdéséről
- 71 A 2003/54 irányelv 20. cikkének (1) bekezdése kimondja többek között, hogy a tagállamok olyan rendszert hoznak létre, amelyben „minden feljogosított fogyasztó” tekintetében lehetővé teszik a „harmadik fél átviteli és elosztó hálózathoz való hozzáférést”, valamint hogy ezt a közzétett tarifákon alapuló rendszert „objektív kritériumok alapján, a rendszerhasználók közötti megkülönböztetés nélkül” kell alkalmazni.
- 72 E tekintetben ami egyrészt a „hálózathoz való hozzáférés” említett rendelkezés szerinti fogalmát illeti, a Bíróság pontosította, hogy az alatt nem a hálózattal való fizikai összekapcsolásnak megfelelő csatlakozáson értendő, hanem a villamosenergia-hálózat használatának joga (lásd ebben az értelemben: 2008. október 9-i Sabatauskas és társai ítélet, C-239/07, EU:C:2008:551, 42. pont).
- 73 A „hozzáférés” kifejezés így villamosenergia-ellátáshoz kapcsolódik, ideértve a szolgáltatás költségét. E tekintetben a 2003/54 irányelv (2), (6), (13), (15) és (17) preambulumbekkezdése hangsúlyozza különösen, hogy az említett hozzáférésnek méltányos díjazásúnak kell lennie, és hátrányos megkülönböztetéstől mentes tarifák ellenében, a minden piaci szereplő eredményes piacra lépésének biztosítása érdekében (lásd ebben az értelemben: 2008. október 9-i Sabatauskas és társai ítélet, C-239/07, EU:C:2008:551, 40. pont).
- 74 Másrészt a „harmadik felek” fogalmával kapcsolatban meg kell állapítani, hogy a 2003/54 irányelv 20. cikke (1) bekezdésének szövege maga pontosítja e fogalmat az irányelv 2. cikkének 18. pontjában meghatározott „rendszerhasználók” fogalmának használatával, amely fogalom olyan természetes és jogi személyeket fed le, akik/amelyek villamos energiával látnak el egy átviteli vagy elosztó hálózatot, illetve akiket/amelyeket e hálózatok egyikéből látnak el villamos energiával (lásd: 2008. október 9-i Sabatauskas és társai ítélet, C-239/07, EU:C:2008:551, 44. pont).
- 75 Az említett használók között szerepelnek a villamosenergia-szállítók, és a Bíróság többek között pontosította, hogy annak érdekében, hogy a feljogosított fogyasztók, amint azt a 2003/54 irányelv (4) preambulumbekkezdése hangsúlyozza, szabadon megválaszthassák szolgáltatóikat, a szolgáltatóknak képeseknek kell lenniük arra, hogy hozzáférjenek azokhoz a különböző átviteli és elosztó rendszerekhez, amelyek a villamos energiát a fogyasztókhoz eljuttatják (lásd ebben az értelemben: 2008. október 9-i Sabatauskas és társai ítélet, C-239/07, EU:C:2008:551, 32., 33. és 43. pont).
- 76 Végül emlékeztetni kell arra, hogy harmadik személyeknek az átviteli és elosztó rendszerekhez való szabad hozzáférése azon alapvető jelentőségű intézkedések egyike, amelyeket a tagállamoknak a villamos energia belső piacának kialakítása érdekében meg kell hozniuk (lásd: 2008. október 9-i Sabatauskas és társai ítélet, C-239/07, EU:C:2008:551, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 77 Ami a 96/92 irányelvet illeti, emlékeztetni kell arra, hogy amint azt annak 16. cikke előírja, bár a villamosenergia-elosztóhálózathoz való hozzáférés szervezése során a tagállamok szabadon választhatnak az ezen irányelv 17. illetve 18. cikkében foglalt, a hálózathoz való hozzáférés vagy a kizárólagos vásárló eljárás között, mindkét eljárást tárgyilagos, átlátható és hátrányos megkülönböztetéstől mentes szempontoknak megfelelően kell alkalmazni.
- 78 Az említett 16. cikk megtiltja a tagállamok számára, hogy az elosztóhálózati hozzáférést hátrányosan megkülönböztető módon szervezzék meg, az ilyen tilalom általában valamennyi hátrányos megkülönböztetésre vonatkozik, beleértve ennél fogva az elosztóhálózat használatának költségeihez kapcsolódó esetleges hátrányos megkülönböztetést is (lásd ebben az értelemben: 2005. április 14-i AEM és AEM Torino ítélet, C-128/03 és C-129/03, EU:C:2005:224, 59. pont; 2005. június 7-i VEMW és társai ítélet, C-17/03, EU:C:2005:362, 36., 45. és 46. pont).
- 79 Azt a kérdést illetően, hogy a 96/92 irányelv 16. cikke és a 2003/54 irányelv 20. cikke (1) bekezdése megsértésének minősülnek-e az olyan nemzeti szabályozások, mint amilyenek az alapügyben szerepelnek, meg kell állapítani, hogy az utóbbi rendelkezések, melyek azt követelik meg, hogy a hálózathoz való hozzáférés végrehajtása során a rendszerirányító és az állam magatartása hátrányos megkülönböztetéstől mentes legyen, az egyenlőség általános elvének különös kifejeződései (lásd a 96/92 irányelv 16. cikkét illetően: 2005. június 7-i VEMW és társai ítélet, C-17/03, EU:C:2005:362, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 80 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a hátrányos megkülönböztetés tilalma azt követeli meg, hogy a hasonló helyzeteket ne kezeljék eltérően, hacsak e megkülönböztetés objektíven nem igazolt (lásd különösen: 2005. június 7-i VEMW és társai ítélet, C-17/03, EU:C:2005:362, 48. pont).
- 81 Ez utóbbi tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az eltérő bánásmód akkor igazolható, ha objektív és észszerű megfontolásokon alapul, azaz kapcsolatban áll a szóban forgó szabályozás által indokoltan elérni kívánt céllal, illetve arányos az ezen bánásmód által elérni kívánt céllal (lásd különösen: 2008. december 16-i Arcelor Atlantique és Lorraine és társai ítélet, C-127/07, EU:C:2008:728, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 82 A jelen esetben, bár az alapügyben szóban forgó regionális szabályozások azonos módon alkalmazandók az érintett régióban található elosztóhálózatot igénybe vevő összes szállítóra, mégis azt eredményezik, hogy csak akkor válnak adómentessé az e szállítók által értékesített villamos energia elosztási költségei, ha e villamos energia az ilyen hálózatba vagy az abban a tagállamban található elosztóhálózatba közvetlenül befecskendezett zöld villamos energia, amelyhez e régió tartozik, és így módon eltérően kezelik a villamosenergia-szállítókat különösen, amint arra az Essent Belgium az alapügyek keretében hivatkozik, az e szállítók által forgalmazott zöld villamos energia származása függvényében.
- 83 Az ilyen eltérő bánásmód esetleges igazolását illetően először is meg kell állapítani, hogy a Flamand régió és a VREG állításával szemben nem lehet önmagukban hivatkozni a 96/92 irányelv 11. cikkének (3) bekezdésére vagy a 2003/54 irányelv 14. cikkének (4) bekezdésére az igazolás érdekében. Ugyanis az említett rendelkezések anélkül, hogy az elosztás költségeinek hatására vonatkoznának, annak előírására szorítkoznak, hogy rendszerüzemeltetők a termelőlétesítmények teherelosztása során részesítsék előnyben a zöld villamos energiát termelő létesítményeket.
- 84 Ennél fogva nem fér kétség az alapügyben szóban forgó regionális szabályozások által követett célok, azaz a zöldvillamosenergia-termelés támogatásának a jogszerűségéhez. E tekintetben különösen emlékeztetni kell arra, hogy a megújuló energiaforrások villamosenergia-termeléshez történő felhasználása a környezetvédelmet szolgálja, amennyiben hozzájárul az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentéséhez, amely gázok a klímaváltozás elsődleges okai közé sorolandók, és

amelynek leküzdése mellett elkötelezték magukat az Unió és a tagállamok (lásd: 2014. szeptember 11-i Essent Belgium ítélet, C-204/12–C-208/12, EU:C:2014:2192, 91. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 85 Ennélfogva az a kérdés merül fel, hogy az említett cél igazolhatja-e a fent hivatkozott eltérő bánásmódot, azaz lényegében, objektív és észszerű megfontolásokon alapul-e, és arányos-e az elérni kívánt céllal.
- 86 Mindazonáltal tekintettel egyrészt az uniós jogi rendelkezések magas számára, és ennélfogva azon szempontokra, amelyekre figyelemmel az alapügyben szóban forgó regionális szabályozások arányosságát – amint az a jelen ítélet 65. pontjában megállapításra került – vizsgálni kell, másrészt pedig ennek keretében a 96/92 és a 2003/54 irányelv egyéb rendelkezései figyelembevételének szükségességére tekintettel, amelyről a továbbiakban lesz szó, az említett arányossági vizsgálatot az elemzés későbbi szakaszáig el kell halasztani.
- A közszolgáltatási kötelezettségekre vonatkozó, a 96/92 irányelv 3. cikkének (2) és (3) bekezdéséről és a 2003/54 irányelv 3. cikkének (2) és (8) bekezdéséről
- 87 Mind a 96/92 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése, mind pedig a 2003/54 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése engedélyezi a tagállamok számára, hogy közszolgáltatási, különösen környezetvédelmi – ideértve az éghajlat védelmét is – kötelezettségeket rójanak a villamosenergia-ágazatban működő vállalkozásokra.
- 88 Márpedig, amint a Bizottság érvel, úgy tűnik, hogy ez az eset áll fenn az alapügyben szóban forgó regionális szabályozások esetében, amennyiben azok a Flandriában található valamennyi elosztóhálózat-üzemeltető tekintetében kötelezettséget írnak elő az e hálózatokba vagy a Belgiumban található elosztó hálózatokba a termelők által közvetlenül befecskendezett villamos energia ingyenes elosztása tekintetében, és így a zöldvillamosenergia-termelés bővülésének támogatására irányulnak.
- 89 Mindazonáltal szintén hangsúlyozni kell e tekintetben, hogy először is, amint az a jelen ítélet 87. pontjában említett rendelkezésekből kitűnik, az ezek értelmében bevezetett közszolgáltatási kötelezettségek megkülönböztetéstől mentesek kell hogy legyenek. A 2003/54 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése hozzáteszi többek között, hogy az említett kötelezettségeknek biztosítaniuk kell a nemzeti fogyasztókhoz való hozzáférés egyenlőségét az Unió villamosenergia-ipari vállalkozásai számára.
- 90 Márpedig, amennyiben úgy tűnik, hogy valamennyi elosztóhálózat-üzemeltető az alapügyben szóban forgó regionális szabályozások hatálya alá tartozik, oly módon, hogy nem vehető észre semmilyen eltérő bánásmód az utóbbiak vonatkozásában, a jelen ítélet 82. pontjában már megállapításra került, hogy e szabályozások mégis azt eredményezik, hogy az adómentesség a szállítók által értékesített villamos energia elosztási költségeire csak abban az esetben vonatkozik, ha e villamos energia az érintett régióban található hálózatba vagy az abban a tagállamban található elosztóhálózatba közvetlenül befecskendezett zöld villamos energia, amelyhez e régió tartozik, és ily módon eltérően kezelik a villamosenergia-szállítókat az általuk forgalmazott zöld villamos energia származása függvényében. Az említett eltérő bánásmód így alkalmas arra, hogy befolyásolja az Unió villamosenergia-ipari vállalkozásainak a nemzeti fogyasztókhoz való 2003/54 irányelv 3. cikk (2) bekezdés szerinti egyenlő hozzáférését.
- 91 Egyébiránt nem vitatottan kitűnik a 2003/54 irányelv 3. cikkének (8) bekezdéséből, hogy azon szabályozástól eltérően, amely a 96/92 irányelv hatálya során fennállt, ami annak 3. cikkének (3) bekezdését és 16. cikkét illeti (e tekintetben lásd: 2005. június 7-i VEMW és társai ítélet, C-17/03, EU:C:2005:362, 65. pont), a tagállamok mellőzhetik a 2003/54 irányelv 20. cikke rendelkezéseinek – amelyek harmadik felek átviteli és elosztóhálózathoz való megkülönböztetéstől mentes hozzáférését

írják elő – alkalmazását, ha az utóbbi rendelkezés alkalmazása azzal a veszéllyel jár, hogy jogilag vagy ténylegesen akadályozza a villamosenergia-ipari vállalkozások számára ekként előírt közszolgáltatási kötelezettségek teljesítését. Mindazonáltal a Bíróság már megállapította, hogy a 2003/54 irányelv 20. cikkétől való ilyen eltéréshez a tagállamoknak meg kell vizsgálniuk, hogy a hálózatok üzemeltetőit terhelő közszolgáltatási kötelezettségek teljesítése nem biztosítható-e más eszközökkel, amelyek nem járnak a hálózatokhoz történő hozzáférés – a 2003/54 irányelvben biztosított egyik jogosultság – sérelmével (2008. május 22-i citiworks-ítélet, C-439/06, EU:C:2008:298, 60. pont).

- 92 Másodsor, szintén meg kell állapítani, hogy a 96/92 és 2003/54 irányelv szerinti közszolgáltatási kötelezettségeket, amint az az említett irányelvek 3. cikkének (2) bekezdéséből következik, a Szerződés vonatkozó rendelkezéseire figyelemmel kell bevezetni, amelyek között nemcsak az EK-Szerződés 90. cikke (jelenleg EK 86. cikk) szerepel, amelyre mindkét irányelv 3. cikkének (2) bekezdése hivatkozik, hanem az EK-Szerződés 30. cikke is (jelenleg EK 28. cikk) és az Szerződés 36. cikke (jelenleg, módosítást követően EK 30. cikk), amelyek az áruk szabad mozgására vonatkoznak, amint az többek között a 96/92 irányelv (3), (15) és (19) preambulumbekkezdéséből kitűnik.
- 93 Ami az EK 86. cikket illeti, a Bíróság már úgy ítélte meg, hogy bár a 2003/54 irányelvnek a Szerződés említett rendelkezésével összefüggésben értelmezett 3. cikkének (2) bekezdése lehetővé teszi, hogy a közszolgáltatás ellátásával megbízott vállalkozással szemben elsősorban a villamosenergia-szállítás árára vonatkozó kötelezettségeket lehessen előírni, az e kötelezettségeket előíró nemzeti szabályozásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy biztosítsa az általa követett cél megvalósulását, és ne haladja meg az e cél eléréséhez szükséges mértéket, azaz megfeleljen az arányosság követelményének (lásd: 2011. december 21-i Enel Produzione ítélet, C-242/10, EU:C:2011:861, 55. pont).
- 94 Az alapügyben szereplő nemzeti intézkedések arányosságát illetően azonban a jelen ítélet 65–86. pontjában már megállapításra került, hogy tekintettel a különböző uniós jogi rendelkezésekre, amelyekre figyelemmel kell elvégezni a jelen esetben az említett vizsgálatot, azt ideiglenesen el kell halasztani.
- 95 Ami az EK 28. cikket és az EK 30. cikket illeti, amelyeket a közszolgáltatási kötelezettségek a 96/92 és a 2003/54 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése szerint tiszteletben tartanak, azokról a továbbiakban lesz szó.

Az EK 28. cikkről és az EK 30. cikkről

- 96 Amint az a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, az EK 28. cikk azzal hogy megtiltja a tagállamok között a behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedéseket, minden olyan nemzeti intézkedésre vonatkozik, amely közvetlenül vagy közvetve, ténylegesen vagy potenciálisan akadályozhatja a Közösségen belüli kereskedelmet (lásd különösen: 1974. július 11-i Dassonville-ítélet, 8/74, EU:C:1974:82, 5. pont; 2014. július 1-jei Ålands Vindkraft ítélet, C-573/12, EU:C:2014:2037, 66. pont; 2014. szeptember 11-i Essent Belgium ítélet, C-204/12–C-208/12, EU:C:2014:2192, 77. pont).
- 97 Márpedig meg kell állapítani, hogy az olyan szabályozások, mint amilyenek az alapügyben szereplő regionális szabályozások, legalábbis közvetve vagy potenciálisan akadályozhatják a villamos energia, különösen a zöld villamos energia más tagállamokból történő behozatalát.
- 98 Ugyanis az ilyen szabályozásokat többek között amiatt, hogy a villamos energia elosztásának díjmentességéből eredő gazdasági előny okán arra ösztönzik a gazdasági szereplőket és különösen a villamosenergia-szállítókat, hogy az érintett régióban vagy abban a tagállamban termelt zöld villamos energiát vásároljanak, ahová e régió tartozik, az EK 28. cikk szerinti mennyiségi korlátozással azonos

hatású intézkedéseknek kell minősíteni (lásd analógia útján: 1986. június 5-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, 103/84, EU:C:1986:229, 2. és 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 99 A Flamand régió és a VREG azon állítását illetően, hogy a villamos energia szabad mozgásának mindenféle esetleges akadálya viszonylag korlátozott terjedelmű a jelen esetben, mivel többek között az érintett időszakban a Flandriában termelt zöld villamos energia aránya még elég alacsony volt, elegendő emlékeztetni arra, hogy még ha e körülményt bizonyítottnak is vesszük, az mindenesetre nem befolyásolja, hogy valamely nemzeti intézkedés ne tartozzon az EK 28. cikkben foglalt tilalom hatálya alá azon egyetlen oknál fogva, hogy csekély mértékű a behozatalra vonatkozó korlátozás, és másként is forgalomba lehet hozni a behozott termékeket (lásd különösen: 1986. június 5-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, 103/84, EU:C:1986:229, 18. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 100 Egyébiránt az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedést jelentő nemzeti szabályozást igazolhat mindazonáltal az EUMSZ 30. cikkben felsorolt valamely közérdeken alapuló nyomós ok. Bármelyik esetben a nemzeti intézkedésnek az arányosság elvével összhangban alkalmasnak kell lennie az általa elérni kívánt cél megvalósítására, és nem haladhatja meg az e cél eléréséhez szükséges mértéket (lásd különösen: 2014. július 1-jei Ålands Vindkraft ítélet, C-573/12, EU:C:2014:2037, 76. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 101 A Közösségen belüli kereskedelem akadályozására alkalmas nemzeti intézkedések többek között igazolhatók a környezetvédelem kényszerítő követelményével, és különösen azon cél elérése érdekében, hogy a villamosenergia-termelésben előmozdítsák a megújuló energiaforrások felhasználásának növelését, amely, amint arra a jelen ítélet 84. pontjában már emlékeztettünk, hasznos az említett védelemhez, és amely egyébiránt az emberek, az állatok és növények egészségének és életének védelmére irányul, amely az EK 30. cikkben felsorolt közérdeken alapuló kényszerítő okok egyike (lásd ebben az értelemben különösen: 2004. július 1-jei Ålands Vindkraft ítélet, C-573/12, EU:C:2014:2037, 77–80. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 102 E feltételek mellett azt kell továbbá ellenőrizni, hogy az olyan nemzeti szabályozások, mint amilyenek az alapügyben szerepelnek, megfelelnek-e az arányosság elvének.

Az arányosság elvéről

- 103 Amint az a jelen ítélet 63., 85., 93. és 100. pontjából következik, az olyan nemzeti szabályozásoknak, mint amilyenek az alapügyben szerepelnek, a 2001/77 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének és 4. cikkének, a 96/92 irányelv 3. cikkének (2) bekezdésének és 16. cikkének, a 2003/54 irányelv 3. cikke (2) és (8) bekezdésének és 20. cikke (1) bekezdésének, valamint az EK 28. cikk és az EK 30. cikk rendelkezéseivel fennálló összhangja a jelen esetben attól függ, hogy az említett szabályozások eleget tesznek-e az arányosság elvéből eredő követelményeknek.
- 104 Amint azt a jelen ítélet 100. pontja felidézi, ehhez az szükséges, hogy az említett regionális szabályozások alkalmasak legyenek a kitűzött, és szükséges célok – azaz a zöldvillamosenergia-termelés növelésének előmozdításának – elérésére, amelynek a jogszerűsége a jelen ítélet 54., 84. és 101. pontjában már megállapításra került.
- 105 E tekintetben először is emlékeztetni kell arra hogy amint azt a Bíróság már megállapította, az a körülmény, hogy valamely nemzeti támogatási rendszert úgy alakítanak ki, hogy a zöld villamos energia egyedüli fogyasztása helyett inkább annak előállítását támogatja közvetlenül, többek között magyarázható azon körülménnyel, hogy a villamos energia zöld jellege csupán annak előállítási módjára vonatkozik, és hogy elsősorban ezért az előállítás szakaszában lehet ténylegesen elérni a gáz kibocsátás csökkentésével kapcsolatos környezetvédelmi célokat (lásd: 2014. szeptember 11-i Essent Belgium ítélet, C-204/12–C-208/12, EU:C:2014:2192, 98. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 106 Ugyanígy hangsúlyozni kell, amint arra a jelen ítélet 62. pontja már emlékeztetett, hogy a 2001/77 irányelv 4. cikkével összefüggésben értelmezett 3. cikkének (1) és (2) bekezdéséből kitűnik, hogy a zöld villamos energia nemzeti termelésének megerősítését kell eredményezniük az utóbbi cikkben említett, azon villamosenergia-termelők támogatását célzó nemzeti mechanizmusoknak, amely villamosenergia-termelőknek hozzá kell járulniuk az e nemzeti céllelőirányzatok tagállamok általi teljesítéséhez (lásd: 2014. november 26-i Green Network ítélet, C-66/13, EU:C:2014:2399, 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 107 E körülmény, többek között azon ténnyel együttesen, hogy az uniós jog nem harmonizálta a zöld villamos energiára vonatkozó nemzeti támogatási mechanizmusokat, főszabály szerint a tagállamok a területükön található zöld villamos energia termelésére korlátozhatják az ilyen mechanizmusok igénybevételét (lásd analógia útján a 2009/28 irányelvvel kapcsolatban: 2014. július 1-jei Ålands Vindkraft ítélet, C-573/12, EU:C:2014:2037, 94. és 97–99. pont).
- 108 Ami a zöld villamos energiatermelés nemzeti támogatási rendszereinek az ilyen termelés növelésére irányuló cél elérésére történő alkalmasságát illeti, a Bíróság többek között úgy ítélte meg, hogy a zöld villamos energia minimálálás átvételi kötelezettsége gazdasági előnyt jelenthet az ilyen típusú villamos energia egyes termelőinek, amennyiben kockázat nélkül magasabb nyereséget biztosít számukra, mint amelyet ennek hiányában érnének el (2001. március 13-i PreussenElektra ítélet, C-379/98, EU:C:2001:160, 54. pont).
- 109 Ugyanígy a Bíróság a „zöld bizonyítványok” mechanizmuson alapuló nemzeti támogatási rendszerek vonatkozásában kifejtette, hogy a villamos energiaszállítókra háruló azon kötelezettség, hogy a zöld villamos energia termelőitől a kvótának megfelelő számú ilyen bizonyítványt szerezzenek be, többek között arra szolgált, hogy az említett termelők számára biztosítsa a számukra kiadott bizonyítványok iránti keresletet, és ily módon megkönnyítse az általuk a hagyományos energia piaci áránál magasabb áron termelt zöld villamos energia értékesítését. A Bíróság hangsúlyozta többek között e tekintetben, hogy nem tűnik kétségbe vonhatónak az ilyen mechanizmus által általában a villamos energia termelőire, annak érdekében gyakorolt ösztönző hatás, hogy növeljék a zöld villamosenergia-termelésüket, és ennél fogva e mechanizmusnak a jelen esetben követett jogszerű cél elérésére való alkalmassága sem tűnik annak (lásd: 2014. szeptember 11-i Essent Belgium ítélet, C-204/12–C-208/12, EU:C:2014:2192, 109. és 110. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 110 Az ilyen, a zöld energiára vonatkozó támogatási mechanizmus, amely energiának az előállítási költsége még mindig meglehetősen magas a nem megújuló forrásokból előállított villamos energia előállítási költségeihez képest, lényegében az új erőművekkel kapcsolatos befektetések hosszú távú támogatására irányul, és bizonyos garanciákat ad a termelők számára a zöld villamosenergia-termelésük jövőbeli megvásárlása tekintetében (lásd: 2014. július 1-jei Ålands Vindkraft ítélet, C-573/12, EU:C:2014:2037, 103. pont).
- 111 A jelen esetben a zöld villamos energiának az alapügyben szóban forgó regionális szabályozások által bevezetett ingyenes elosztására vonatkozó szabályozást illetően először is meg kell állapítani, hogy annak a zöldvillamosenergia-termelés – nemzeti, a jelen ítélet előző pontjaiban vizsgált vásárlási kötelezettségen, vagy zöld bizonyítványokon alapuló – támogatási rendszereitől eltérően nem célja, hogy közvetlen támogatást nyújtson a zöldvillamosenergia-termelőknek.
- 112 Ugyanis, amint az a jelen ítélet 61. pontjában megállapításra került, a zöld villamos energia ingyenes elosztása anyagi előnyt jelent először is az említett villamos energia szállítóinak, és adott esetben és többek között azon eladási ártól függően, amelyért a szállító kiszámítja a fogyasztóknak a villamos energiáját, bizonyos mértékben és közvetetten a fogyasztóknak is kedvezhet.

- 113 Ezzel szemben az ilyen támogatási mechanizmus nem nyújt bizonyosságot azon ténnyel kapcsolatban, hogy a szállítóknak ekként nyújtott gazdasági előny végül ténylegesen és lényegében a zöldvillamosenergia-termelők, és különösen a legkisebb helyi termelői létesítmények javát szolgálja, amelyek tekintetében a Flamand régió azt állítja, hogy azokat támogatni kívánja, és amelyek nem rendelkeznek egyszerre termelői és szállítói minőséggel.
- 114 Az adott esetben az ilyen zöldvillamosenergia-termelők által az említett gazdasági előnyből húzott haszon ugyanis a piacra jellemző különböző változóktól – mint például a villamos energia ára e piacokon, a kínálat és a kereslet vagy éppen a jelen lévő gazdasági szereplők közötti erőviszonyok – függ, és hogy milyen mértékben képesek a szállítók a termelőket is az említett előnyben részesíteni.
- 115 Márpedig tekintettel az esetleges támogatás egyszerre közvetlen, bizonytalan és véletlenszerű jellegére, amely konkrétan a zöldvillamosenergia-termelő számára az alapügyben szóban forgó díjmentességi rendszerből eredhet, meg kell állapítani, hogy nem bizonyított magának e szabályozásnak a jelen esetben elérni kívánt, és a gazdasági szereplőknek a kapcsolódó termelési többletköltségek ellenére több zöldvillamosenergia-termelésre történő ösztönzésére irányuló jogszerű cél elérésére való alkalmassága sem, amely cél hozzájárul a 2001/77 irányelv 3. cikke szerint előírt termelési célelőirányzatok tagállamok általi eléréséhez.
- 116 Ezen egyszerre közvetlen, bizonytalan és véletlenszerű jelleg okán, és mivel léteznek egyéb eszközök, mint például zöld bizonyítványok kiadása, amelyek a maguk részéről bizonyosan és hatékonyan, anélkül járulnak hozzá a zöld villamos energiatermelés növelésére irányuló cél eléréséhez, hogy többek között sértenék harmadik személyeknek az elosztó hálózatokhoz történő szabad, megkülönböztetéstől mentes feltételekkel történő, a különösen a 2003/54 irányelv 20. cikkének (1) bekezdésében a villamos energia belső piacának kialakításához elsődleges intézkedésként előírt hozzáféréseinek bevezetését, meg kell állapítani, hogy az olyan regionális szabályozások, mint amilyenek az alapügyben szerepelnek, nem tesznek eleget az arányosság elvéből eredő követelményeknek, és az említett szabad hozzáférés és az áruk szabad mozgásának megsértése következésképpen nem igazolható az említett céllal.
- 117 A fentiekre tekintettel meg kell állapítani, hogy mivel nem tesznek eleget az arányosság elvéből eredő követelményeknek, az olyan regionális szabályozások, mint amilyenek az alapügyben szerepelnek, sértik az EK 28. cikk és az EK 30. cikk, valamint a 96/92 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének és 16. cikkének, a 2003/54 irányelv 3. cikke (2) és (8) bekezdésének és 20. cikke (1) bekezdésének, illetve a 2001/77 irányelv 3. és 4. cikkének a rendelkezéseit.

Az EK 12. cikkről

- 118 Tekintettel egyrészt a jelen ítélet előző pontjában tett megállapításra, amelyből következik, hogy az olyan nemzeti szabályozások, mint amilyenek az alapügyben szerepelnek, sértik többek között az EK 28. cikket és az EK 30. cikket, másrészt pedig a kérdést előterjesztő bíróság által azok okok tekintetében nyújtott bármely magyarázat hiányában, hogy miért tekinti úgy, hogy az említett szabályozások az EK 12. cikk szerinti állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés forrásai, a Bíróságnak a jelen ügy keretében nem kell vizsgálnia ez utóbbi rendelkezést.
- 119 A fenti megfontolások összességére tekintettel azt kell válaszolni az előterjesztett kérdésekre, hogy az EK 28. cikk és az EK 30. cikk, valamint a 2003/54 irányelv 3. cikke (2) és (8) bekezdésének és 20. cikke (1) bekezdésének, a 96/92 irányelv 3. cikke (2) és (3) bekezdésének és 16. cikkének, illetve a 2001/77 irányelv 3. és 4. cikkének együttesen értelmezett rendelkezéseit úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétesek az olyan szabályozások, mint amilyenek az alapügyben szóban forgó regionális szabályozások, amelyek az érintett régióban található elosztó hálózatok tekintetében a zöld villamos energia ingyenes elosztására vonatkozó szabályozást írnak elő, miközben az e szabályozás előnyeiben való részesülést az előbbi szabályozást illetően a zöld villamos energiát közvetlenül az említett

elosztóhálózatokba befecskendező erőművekre korlátozzák, a második szabályozást illetően pedig a zöld villamos energiát közvetlenül az abban a tagállamban elhelyezkedő elosztóhálózatokba befecskendező ilyen erőművekre korlátozzák, amelyhez az említett régió tartozik.

A költségekről

- ¹²⁰ Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

Az EK 28. cikk és az EK 30. cikk, valamint a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 96/92/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2003. június 26-i 2003/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikke (2) és (8) bekezdésének és 20. cikke (1) bekezdésének, a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló, 1996. december 19-i 96/92/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikke (2) és (3) bekezdésének és 16. cikkének, illetve a belső villamosenergia-piacon a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia támogatásáról szóló, 2001. szeptember 27-i 2001/77/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. és 4. cikkének együttesen értelmezett rendelkezéseit úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan szabályozás, mint amilyen a 2001. szeptember 28-i flamand kormányrendeletet módosító 2003. április 4-i flamand kormányrendelet (besluit van de Vlaamse regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 28 september 2001) és a megújuló energiaforrásokból termelt villamos energia termelésének támogatásáról szóló, 2004. március 5-i flamand kormányrendelet (besluit van de Vlaamse regering inzake de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen), amelyek az érintett régióban található elosztó hálózatok tekintetében a zöld villamos energia ingyenes elosztására vonatkozó szabályozást írnak elő, és az e szabályozás előnyeiben való részesülést az előbbi kormányrendeletet illetően a zöld villamos energiát közvetlenül az említett elosztóhálózatokba befecskendező erőművekre korlátozzák, a második kormányrendeletet illetően pedig a zöld villamos energiát közvetlenül az abban a tagállamban elhelyezkedő elosztóhálózatokba befecskendező ilyen erőművekre, amelyhez az említett régió tartozik.

Aláírások